

LEVENDE Talen

JAARVERSLAG

2023

Geachte lezer

Met genoegen presenteren wij u ons jaarverslag 2023. In dit jaarverslag leggen wij verantwoording af aan onze leden en onze relaties.

Vlak voor de ALV in 2023 is een groot deel van het DB afgetreden en is tijdens de ALV een interim-DB benoemd. Dit heeft tot gevolg gehad dat er geen grote beleidswijzigingen hebben plaatsgevonden in 2023. Ook is dit jaarverslag minder uitgebreid dan u wellicht gewend bent de laatste jaren. De nadruk ligt dit jaar vooral op de activiteiten van de secties en niet zozeer die van het HB en DB.

Het streven is om bij de ALV in 2024 weer een voltallig DB te benoemen dat het werk van de vereniging weer vol energie kan oppakken.

In dit jaarverslag leest u over de activiteiten van Levende Talen rondom de vakvernieuwing en de basisvaardigheden die een groot deel van de tijd en aandacht van de vereniging vroegen in 2023. Verder leest u over de activiteiten en plannen van de 16 talensecties, Levende Talen als vakbond en over de tijdschriften. We kijken in dit jaarverslag terug, maar met name de secties beschrijven ook hun ambities voor het jaar 2024.

Ik wens u veel plezier bij het doorlezen van alle bijdragen. Voor vragen, opmerkingen en ideeën houden wij ons als altijd graag aanbevolen.

Namens het bestuur,

Judith Richters, voorzitter a.i.

COLOFON

Vereniging van Leraren in Levende Talen
Joseph Haydnlaan 2a
3533 AE Utrecht
T 030 205 99 78
E bureau@levendetalen.nl
www.levendetalen.nl

Foto's (eerder gepubliceerd in LTM, jaargang 2023)

Tom van Limpt (p. 4-b, 4-o, 16-o, 18, 20-o, 24, 31, 34)

Jurjen Poeles (p. 2, 6, 9, 16-b, 20-b, 38)

Anda van Riet (p. 10)

Vormgeving Maria Heikens

Printwerk Omgedraaid // creatie en print

Utrecht, maart 2024

INHOUD

7

VERSLAG VAN HET BESTUUR VAN LEVENDE TALEN

De vereniging algemeen, Ledenbestand,
Interim Dagelijks Bestuur na bestuurswisseling,
Bestuursactiviteiten na ALV 1 april

11

VERSLAG VAN DE SECTIES VAN LEVENDE TALEN

Arabisch
Chinees
Duits
Engels
Frans
Fries
Italiaans
Limburgs
Nederlands
Nederlandse Gebarentaal
Nedersaksisch
Papiaments
Pools
Russisch
Spaans
Turks

39

VERSLAG VAN DE JURIDISCHE DIENST VAN DE VAKBOND

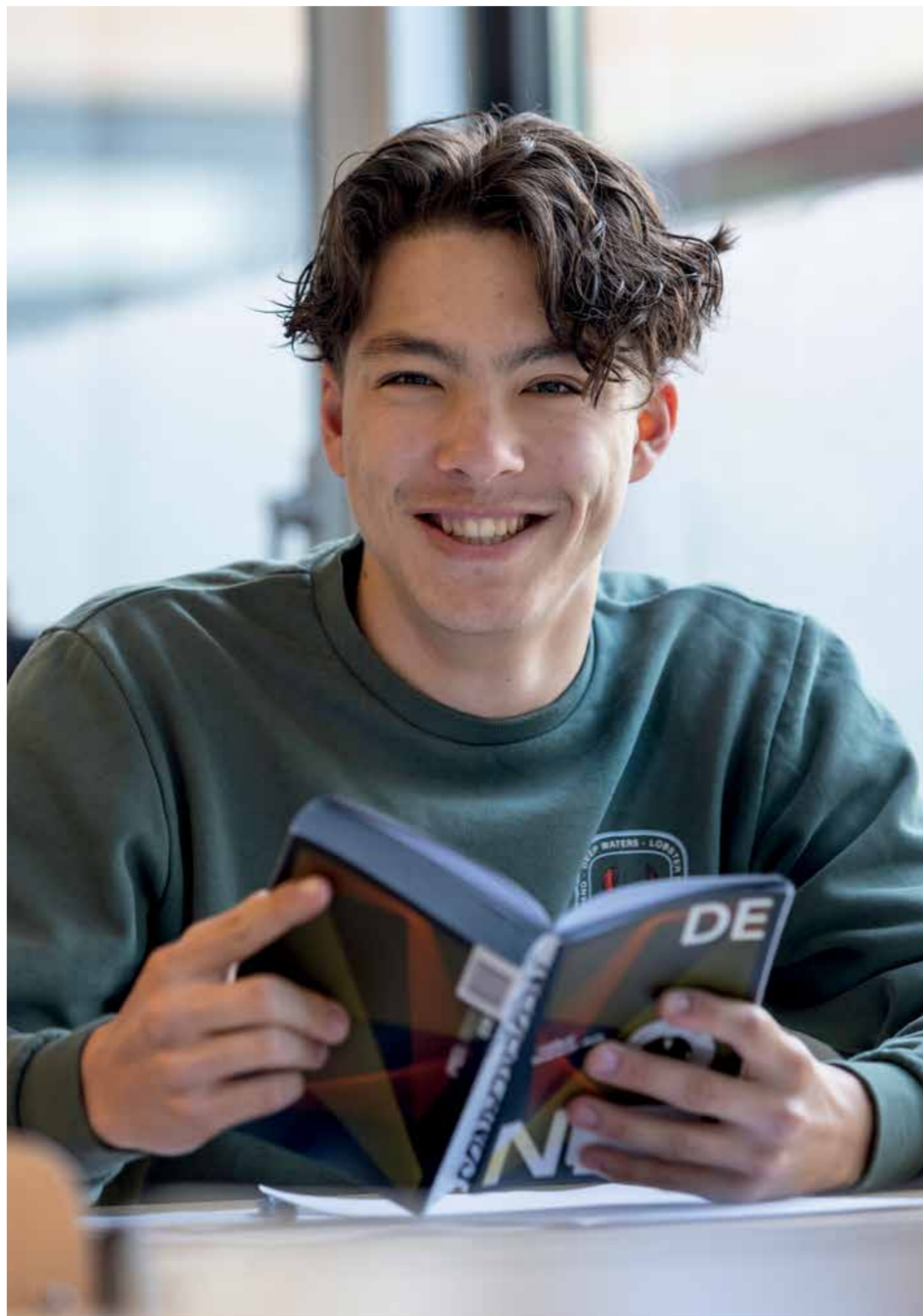

40

VERSLAG VAN DE REDACTIES LTT & LTM

---

*Levende Talen Tijdschrift
Levende Talen Magazine*

VERSLAG VAN HET BESTUUR VAN LEVENDE TALEN

Algemeen

De Vereniging

De vereniging (bij de Kamer van Koophandel ingeschreven als Vereniging van Leraren in Levende Talen, afgekort VLLT) bestaat sinds 1911 en is nu 112 jaar oud. Levende Talen omvat zestien vakverenigingen van taaldocenten. De volgende talen zijn vertegenwoordigd: Arabisch, Chinees, Duits, Engels, Frans, Fries, Italiaans, Limburgs, Nederlandse Gebarentaal, Nederlands, Nedersaksisch, Papiaments, Pools, Russisch, Spaans en Turks. De werkgroep Lerarenopleiders werkt sinds enkele jaren samen met de vereniging.

Levende Talen heeft als doelen:

- het bevorderen en ontwikkelen van taalonderwijs in alle levende talen in brede zin;
- het bijeenbrengen van en bieden van een platform aan taaldocenten;
- het behartigen van de belangen van leden in de arbeidsvoorwaardelijke sfeer. Daarvoor is Levende Talen aangesloten bij de FvOv (Federatie van Onderwijsvakorganisaties).

Belangrijke activiteiten over de hele breedte van de vereniging hebben ook in 2023 te maken gehad met vakvernieuwing, de vernieuwde kerndoelen en eindtermen in het voortgezet onderwijs. De geldkraan van het ministerie ging na de coronacrisis wijd open voor het hele onderwijsveld. Onze vereniging heeft daarvan onder de noemer basisvaardigheden ook een deel gekregen. Vóór het eind van het jaar is die subsidie doorgeleid naar een gezamenlijke aanpak door de mvt onder leiding van een kerngroep; de regionale talen hebben eigen projecten daarmee gefinancierd. De sectie Nederlands (LTN) was al een jaar eerder gestart met een ambitieus programma dat overigens model heeft gestaan voor de aanpak door de kerngroep mvt.

Ledenbestand

Leden van Levende Talen zijn voornamelijk taaldocenten in primair, voortgezet en hoger onderwijs, beroepsonderwijs en volwasseneneducatie.

Op de teldatum (1-1-2024) waren er

- 2.484 actieve leden (binnenland)
- 25 actieve leden (buitenland) en 13 in de Nederlandse Caraïbische eilanden
- 642 student-leden (binnenland) en 11 in buitenland
- 59 aspirant-leden
- 143 post-actieve leden
- 14 partnerleden
- 1 gratis lid
- 9 ereleden

Behalve bij de secties Nederlands, NGT, Fries, Russisch en Spaans is er over de hele vereniging een daling te zien. Dat waren vooral opzeggingen. De opzeggingen in 2023 betroffen vooral einde student-lidmaatschap, afloop speciale aanbieding vanwege congres en vergrijzing. Een andere oorzaak van de daling is dat een honderdtal wanbetalers eind 2023 uitgeschreven zijn.

Dagelijks Bestuur ad interim

Na het aftreden vlak voor de ALV begin april van voorzitter Anne Kerkhoff en secretaris Dirk Tuin was van het dagelijks bestuur (DB) alleen nog Jasper Kaaf over. Penningmeester Carel van der Burg was al eerder opgestapt. Tijdens de ALV van 1 april is een interim DB samengesteld dat de rest van 2023 is aangebleven en vooral belast is met zaken die geen uitstel dulden. Zaken die als controversieel zouden kunnen worden beschouwd, zoals het oprichten van een nieuwe sectie of werkgroep, zijn vermeden.

De volgende personen vormden het interim DB na 1 april 2023:

- Judith Richters, voorzitter
- Bregje Verbruggen, vicevoorzitter, tevens voorzitter vaksectie Italiaans
- Carel van der Burg, penningmeester
- Jos Canton, secretaris
- Jasper Kaaf, lid (t/m 31 december 2023)

Van de activiteiten die voor 1 april 2023 door het DB zijn uitgevoerd kunnen wij helaas geen verslag doen; deze informatie is niet overgedragen.

Per sectie (teldatum 1-1-2024 niet alle wijzigingen zijn al opgenomen in systeem)

Sectie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Arabisch	20	16	17	22	22	22	22	19
Chinees	48	52	58	55	58	56	53	52
Duits	585	557	568	556	502	492	479	452
Engels	650	637	643	601	583	584	604	579
Frans	861	818	808	756	694	664	642	604
Fries	19	29	29	32	36	33	37	39
Gebarentaal	43	39	46	45	43	44	45	49
Italiaans	31	21	21	18	16	21	20	18
Limburgs	0	0	30	30	24	20	18	18
Nederlands	1.083	1.133	1.193	1.173	1.126	1.195	1.263	1.270
Nedersaksisch	0	0	35	36	32	26	24	24
Papiaments	19	18	12	14	30	64	67	52
Pools	0	22	22	20	16	12	11	11
Russisch	44	44	38	32	30	35	36	40
Spaans	157	138	155	133	122	127	131	133
Turks	32	28	24	33	38	29	26	23
Totaal	3.592	3.552	3.699	3.556	3.372	3.424	3.478	3.383

Bestuursactiviteiten (HB) na ALV 1 april

(verslag van de secretaris ad interim)

De ALV van 1 april

Twee dagen voor de ALV van 1 april zijn voorzitter en secretaris afgetreden wegens onenigheid met het HB tijdens een extra HB-vergadering (online). De ALV is wel doorgegaan, onder leiding van Jelle Kaldewaj, op dat moment nog voorzitter van de Commissie van Goede Diensten (ook wel Commissie van Beroep genoemd). Tijdens die ALV zijn alleen beleidsarme punten behandeld, zijn interim-bestuurders bereid gevonden en is Gert Rijlaarsdam tot erelid benoemd.

HB-vergaderingen en ALV

1-4-2023

Na afloop van de korte ALV heeft het interim-bestuur de aanwezige leden van het HB bijeengeroepen om een besluit te nemen over wie de rol van de vertrokken voorzitter kon overnemen bij de opening van het congres Levende Talen over vakvernieuwing op 15 april, wie zouden deelnemen aan de bijpraatprogramma's over actualisatie eindexamens van SLO, en hoe de Commissie van Beroep aangevuld kon worden.

24-4-2023

Tijdens deze HB is de aanloop van de bestuurswisseling geëvalueerd. Ook is gesproken over de mogelijke opvolging in de Commissie van Goede Diensten. En de wenselijkheid van een heidag op korte termijn.

8-5-2023

Belangrijke inhoudelijke zaken die stillagen werden weer opgepakt: vakvernieuwing en basisvaardigheden.

1-7-2023 Heidag

Een hele middag gekenmerkt door open en veilige sfeer waarin soms pijnlijke zaken uit het recente verleden konden worden gedeeld en consequenties voor de toekomst werden geformuleerd. Praktische afspraken zoals een profiel voor nieuwe bestuurders, een tekst voor de vacatures, de samenstelling van de benoemingsadviescommissie, de organisatie van een extra ALV in september en de organisatie van het congres LT kwamen vlot tot stand.

8-9-2023 extra ALV

De jaarrekening en de begroting voor 2023 werden goedgekeurd en aan de penningmeester en bestuur werd decharge verleend. Advies van de aanwezige leden aan de penningmeester was om voortaan de toelichting van de cijfers te baseren op het afgesproken beleid, concreet voorbereid samen met penningmeesters van de secties (i.e. de Financiële Commissie).

Nieuwe leden voor de Kascommissie zijn gekozen:

Jan van Thiel en Marlise Kruishoop.

De Commissie van Beroep: Jelle Kaldewaj is afgetreden wegens aanvaarding functie als coördinator vakvernieuwing. Deze ALV benoemde Jan Rijkers tot nieuwe voorzitter en Marlise Kruishoop tot lid. De andere leden (Alessandra Corda en Christien van Gool) blijven aan. Een vijfde lid is nog niet gevonden.

8-11-2023

Voor de besteding van de subsidie van 90.000 euro voor de basisvaardigheden is er een kerngroep gevormd voor uitwerking van de plannen voor de basisvaardigheden mvt. Daarnaast hebben de regionale talen gezamenlijk werkplannen ingediend. Andrea Lutz werd benoemd tot coördinator vakvernieuwing mvt. Teneinde problemen rond declaraties over vermeend extra werk te voorkomen is er voor nieuwe bestuurders een bestuurderscontract aangenomen en een leenovereenkomst voor een eventuele telefoon of laptop.

VERSLAGEN VAN DE SECTIES VAN LEVENDE TALEN

Sectie Arabisch

Bestuur

Anneke de Graaf – voorzitter
Vacature – secretaris
Eef Schut – penningmeester
Ali Liazid – algemeen bestuurslid
Wouter Toonen – redactielid LTM

Aantal leden: 22

Acties in 2023

- De sectie heeft in 2023 zes keer vergaderd.
- Op regelmatige basis is contact gelegd met onze leden via de mail over actuele zaken, zoals ontwikkelingen op het gebied van Curriculum.nu.
- Regelmatig zijn ook mails van diverse belanghebbenden (algemene en specifieke vragen) beantwoord.
- Op 6 juli vond de jaarlijkse bijeenkomst met de leden plaats in Utrecht.
- De sectie heeft met SLO van gedachten gewisseld over het concept document over karakteristiek van het schoolvak Arabisch op 13 oktober.
- De lesmethode *Stap voor Stap* is door de sectie gedigitaliseerd. Het materiaal is online beschikbaar gesteld voor geïnteresseerden.
- De luistertoets die eerder is gemaakt door de sectie, is eveneens online beschikbaar gesteld voor geïnteresseerden.

Het vak Arabisch is officieel een MBO-keuzedeel geworden. Het keuzedeel kan nu worden gegeven op alle MBO's van Nederland. Waarschijnlijk gaat ROC Nijmegen het keuzedeel aanbieden vanaf schooljaar 2024-2025.

Highlight 2023

Op 6 juli heeft de sectie een gezellig en informatief etentje georganiseerd, bij een leuk Libanees restaurant in Utrecht. Er is verteld over de ontwikkelingen rondom de curriculumvernieuwing. Er waren ook twee nieuwe gezichten aanwezig, met wie het goed was om kennis te maken en contactgegevens mee te hebben uitgewisseld.

Plannen voor 2024

We zullen ons bezighouden om materiaal waar de meeste behoefte is onder de leden te realiseren. Het gaat om het ontwikkelen of uitwisselen van spreek- of schrijftoetsen. En van materiaal voor literatuuronderwijs.

Voorts willen we via verschillende platforms de status van het Arabisch verder uitwerken en zal ook in 2024 constant aandachtspunt zijn de vraag hoe we huidige leden kunnen behouden en nieuwe leden kunnen proberen te werven via onze netwerken.

Sectie Chinees

Bestuur

Gwendolyn Tates – voorzitter
Linda Luykx – secretaris
Judith Zoetelief – penningmeester
Jan Willem van Bragt – algemeen bestuurslid
Poppy Soen – algemeen bestuurslid

Aantal leden: 57

Acties in 2023

Rients van Goudoever verliet het bestuur en Linda Luykx nam zijn functie als secretaris over. Ook waren we blij met twee nieuwe bestuursleden: Poppy Soen en Jan Willem van Bragt.

De sectie Chinees leverde drie commissieleden vakvernieuwing en twee leden zetten zich in voor dit onderwerp in de advieskring. Over dit belangrijke onderwerp werd input geleverd tijdens het CLT op 15 april en bij diverse voorlichtingsvergaderingen van SLO. In juni vond het uitje voor de leden plaats in Rotterdam.

Highlight 2023

Op een stralende zomerdag verzamelden zich vijftien leden bij het Depot van het museum Boijmans van Beuningen voor een rondleiding over de Chinese voorwerpen in het depot, met theeceremonie en een guzheng concert! Met de water-taxi begaven wij ons vervolgens naar Katendrecht, ooit de grootste Chinatown in Europa, ontstaan toen in 1911 Chinese zeelieden en havenarbeiders naar Rotterdam gehaald werden om de stakingen van de Nederlandse arbeiders te breken.

Nu is er jammer genoeg eigenlijk niets Chinees meer te zien, maar een gids van Verhalenhuis Belvédère leidde ons rond en zijn verhaal was zó persoonlijk en levendig dat onze fantasie de rest deed. Het uitje werd heerlijk buiten afgesloten met een Thaise maaltijd, want zelfs Chinese restaurants zijn hier niet meer. Een geslaagd en leerzaam uitje!

Plannen voor 2024

Van de toegekende subsidie van OCW via LT zullen wij een studiedag vakvernieuwing Chinees organiseren, om de leden te informeren en hen de kans tot input te geven. Ook hopen wij dat meer leden van onze sectie naar het LT congres in november komen en dat sommigen bereid zullen zijn hun kennis te delen door het geven van een workshop. We zijn voornemens om een studiedag ‘Monsters vangen’ met Gabe van Beijeren te organiseren en natuurlijk zit er weer een origineel en leerzaam uitje in de planning!

Sectie Duits

Bestuur

Paul Stevelmans – voorzitter
Carel van der Burg – secretaris
Dirk Klein – penningmeester
Lucy Krul – algemeen bestuurslid
Stijn Heusschen – algemeen bestuurslid
Kees van Eunen – algemeen bestuurslid
Jasper Kaaf – algemeen bestuurslid
Bart Budel – algemeen bestuurslid
Erik Kwakernaak – algemeen bestuurslid, redactielid LTM

Carel van der Burg is toegetreden tot het Dagelijks Bestuur van Levende Talen met de functie van penningmeester ad interim.

Aantal leden: 512

Acties in 2023

- Het SBD is vier keer bijeengekomen (twee keer live en een keer via Zoom, de vierde: zie volgende punt).
- De jaarvergadering is gehouden op 1 april 2023.
- Drie bestuursleden hebben de bijeenkomsten van de Visiegroep Buurtalen bezocht.
- Examenbesprekingen werden dit jaar niet op locatie gehouden. In plaats daarvan waren er drie algemene digitale besprekingen: voor vmbo, voor havo en voor vwo. Enkele collega's uit Zwolle hebben deze bijeenkomsten georganiseerd en geleid.
- Dit jaar vonden er weer voorronden van de Deutscholympiade plaats: op 17 november in Groningen en op 24 november in Utrecht. De voorronde in Nijmegen (8 december) ging niet door wegens te weinig deelnemers.
- PWS-wedstrijd Duits: de uitreiking vond online plaats op 21 december in samenwerking met het Duitsland Instituut Amsterdam.
- Er zijn 1336 oorkonden aangevraagd en verstuurd naar eindexamenkandidaten met een cijfer 8 en hoger.
- Carel van der Burg nam in augustus deel aan de Internationale Delegierten Konferenz van de IDV in Winterthur, Zwitserland.

- De Nieuwsbrief is zes keer verstuurd aan de leden.
- Carel van der Burg heeft zitting genomen in de werkgroep Basisvaardigheden.
- Paul Stevelmans heeft medegegeeld zijn voorzitterschap te willen beëindigen.
- Op 15 december heeft een delegatie van het sectiebestuur in Zwolle een gesprek gehad met een kandidaat voorzitter. Dit was een goed gesprek en de sectie is voornemens om de heer Laurens van der Goot voor te dragen als voorzitter. Laurens is docent Duits in Zutphen en is woonachtig te Deventer.

Beleidsvoornemens 2024

- Ledenwerving.
- Acties met betrekking tot verbetering van de positie van Duits in het vo en mbo.
- Examenbesprekingen worden wederom digitaal georganiseerd.
- Deelname aan de besprekingen over Vakvernieuwing.
- Uitwerken van het project van Duits inzake de subsidie Vakvernieuwing.
- Deelname aan de werkgroep Basisvaardigheden.
- Deelname met enkele workshops aan het NCD.
- Stand sectie Duits op het NCD.

Sectie Engels

Bestuur

Andrea Lutz – voorzitter
Amy Klipp – vicevoorzitter
Marleen Spierings – secretaris
Daniel Gibb – penningmeester
Monica Sienders – algemeen bestuurslid
Janice Wierenga – algemeen bestuurslid
Ellis Schutten – algemeen bestuurslid
Gacelle Braaf – algemeen bestuurslid

Koos van 't Hul is afgetreden bij de ALV in 2023.

Aantal leden : 673

Acties in 2023

- In maart hebben wij onze eerste *Avond 3-daagse* georganiseerd. Dit was een gratis online event, bedoeld als professionalisering voor leerkrachten en docenten Engels, waarbij van 7 tot en met 9 maart iedere avond twee workshops simultaan aangeboden werden. Het thema was 'Burgerschap in de Engelse taal'. De workshophouders en hun onderwerpen waren Amy Klipp – Lezen en burgerschap in het po, Monica Sienders – 'The Civil Rights Movement in the English Classroom', Tatia Gruenbaum - Using Picturebook Covers and Art to explore themes in Intercultural Citizenship Education, Robin Naomi Onderbeke – 'Mbo-studenten kritisch laten nadenken', Andrew Niemeijer – 'Oorlog in de Klas'. Leraren centraal bij Burgerschap & Bildung in de (taal) les' en Astrid van Schoonacker – 'Burgerschap en meertaligheid in het basisonderwijs'. Onze eerste editie was, ondanks de matige aantallen deelnemers, toch een succes en krijgt een vervolg in 2024.
- Onze IATEFL beurs werd voor de tweede keer uitgezet, dit jaar voor mbo-docenten en studenten in opleiding. Dit jaar ging de beurs van €700,- naar Sanne van Egmond die een doortastende en enthousiaste motivatie indiende. Zij mocht naar Harrogate waar haar docent haar vergezelde. Ze zijn later langs geweest bij het bestuur om hun persoonlijke ervaringen te delen.

- Bij het Congres Levende Talen op 15 april in Amsterdam heeft LT Engels een bijdrage geleverd door een feedbacksessie voor het tweede tussenproduct van de actualisatie van de examenprogramma's die SLO ontwikkelt te organiseren en te leiden. Met ongeveer vijftien aanwezigen is er toelichting op het proces gegeven en is er inhoudelijk naar het concept raamwerk, een selectie van concepteindtermen Engels en concept karakteristieken mvt gekeken. Gezamenlijk hebben we antwoorden op de adviesvragen van SLO geformuleerd.
- Dit jaar werden er een record aantal aanvragen voor oorkondes geboekt. Maar liefst 138 leerlingen uit vmbo, havo en vwo scoorden een 8 of hoger voor hun CE en/of SE. Zij ontvingen allen een op naam gestelde oorkonde waar hun prachtige resultaat op stond te prijken!
- In september hielden wij onze tweede jaarlijkse inspiratiedag waarbij alle bestuursleden, via een online verbinding externen hadden uitgenodigd om de gekozen onderwerpen toe te lichten. Zo gaf Machteld Moonen een presentatie over de actualisatie van de kerndoelen Engels/mvt en kwam Laura Mulligen toelichting geven op haar programma 'Spelen met Engels in het po'. Ook sloot André Coenders van het CvTE aan om ons bij te praten over het project 'Ieders examen' en keken we vooruit naar de (pre)examenbesprekingen voor het vo en mbo. In de middag hebben we vanuit onze focuspoints ons vier-jarenplan een update gegeven en onze plannen voor 2024 verder uitgewerkt. Bij deze editie sloten twee nieuwe bestuursleden aan; Ellis Schutten (vo) en Gacelle Braaf (vmbo).
- De werkgroep Vedocep, waarin pabo opleiders Engels vertegenwoordigd zijn, heeft in Utrecht een netwerk bijeenkomst gehouden waar drie workshops werden aangeboden; 24 enthousiaste deelnemers hebben genoten van dit, door Amy Klipp, georganiseerde event.
- Afgelopen jaar hebben we een aantal samenwerkingsverbanden gerealiseerd en/of geactiveerd met British Council, Nationaal Congres Engels, OCW, ECML, LOBO, Alfa Gamma partners, ICLON-ONZ, Radboud Universiteit, Keizer Karel College en onze LinkedIn groepen po, vo, mbo, hbo.

Highlight 2023

Bestuur Engels nam initiatief tot bruisende feedbacksessie over eindtermen en bracht taaldocenten uit alle onderwijsniveaus samen in Utrecht. Met gepassioneerde gesprekken en een ronde tafelsetting voor alle talen, deelden deelnemers waardevolle inzichten met elkaar, die we bundelden voor de vakvernieuwingscommissie. De kritische feedback bleek een bron van inspiratie en bevorderde niet alleen samenwerking tussen Engelse docenten uit diverse onderwijssoorten, maar ook tussen lager, middelbaar en hoger onderwijs. De levendige discussies leidden tot nieuwe samenwerkingsideeën en versterkten de banden tussen talen binnen Levende Talen. Een vruchtbare uitwisseling van ideeën die de toekomst van talenonderwijs vormgeeft.

Plannen voor 2024

- *Avond 3-daagse* op 5-6-7 maart, online workshops met als thema 'Creativiteit in het Engelse Taalonderwijs'. Er staat een gevarieerd programma klaar waarin vocabulaire, poëzie, podcast, muziek en lezen aan bod komen. Deelname is gratis en voor iedereen toegankelijk.
- Samen met ECML, European Centre for Modern Languages, wordt in april de tweedaagse training EOL: 'Setting up learning environments where modern languages flourish' aangeboden. Het event is open voor 25-30 deelnemers en is bedoeld voor schoolleiders, leerkrachten en docenten en beleidsmakers.
- Meerdere feedbacksessies, fysiek en online voor de Actualisatie Examenprogramma's en Kerndoelen door het hele land, voor po en vo. Ook organiseren wij informatiebijeenkomsten over deze actualisaties van de curricula voor po en vo.
- Examenbesprekingen voor vmbo CE Engels en een poging dit ook voor het mbo op te zetten.
- Boekbespreking *Where the crawdads sing* van Delia Owens in de bibliotheek Breda medio juni of september.
- In het najaar organiseren wij nog een ECML event: *Relating language curricula, test and examinations to the Common European Framework of Reference (RELANG)*. De organisatie hiervan loopt nog, daarom kunnen er bij het publiceren van dit verslag nog geen verdere details worden vrijgegeven.

- Het bestuur Engels gaat op duurzamere wijze feedback ophalen over vakinhoud om meer contact te hebben met het werkveld op structurele wijze door organisatie van jaarlijkse dialogen uit alle onderwijssoorten in *Pub Talks*.
- Het uitzetten van de IATEFL beurs 2024 die dit jaar voor pabo docenten is.
- Wij blijven ons inzetten om alle eerder genoemde contacten ten volle te benutten ten behoeve van onze leden en hopen hiermee natuurlijk ook nieuwe leden aan te trekken.

Sectie Frans

Bestuur

Jarrish Ramcharan – voorzitter
 Inge Elferink – vicevoorzitter
 Jos Brink – secretaris
 Stéphanie Huisman – penningmeester
 Merel Hollander – Le français précoce
 Frank Claessen – alviseur
 bestuurslid Sanne Schooten – algemeen
 bestuurslid Michèle Ambrosino –
 algemeen bestuurslid

Stéphanie Huisman (sedert de ALV als opvolger van Berrie de Zeeuw †)

Aantal leden: 668

Acties in 2023

- Concoursen:
  - Prix du jeune lecteur met een opstellenwedstrijd rondom het boek *Les Impatientes* van Djaili Amadou Amal,
  - Concours interscolaire met als thema 'Masterchef francophone',
  - Profielwerkstukwedstrijd rondom een vrij gekozen thema dat gerelateerd is aan de francophonie.
- Penningen *Meilleur élève au bac de français*: 105 scholen hebben 233 penningen besteld en uitgereikt aan hun leerlingen die het best scoorden bij het eindexamen.
- *Le français précoce*: Het Platform Vroeg Frans valt sinds maart volledig onder Levende Talen Frans. De fysieke *Café & Croissant Junior* werd drie keer en de online *Club de lecture* (nieuw) twee keer georganiseerd. Tijdens de JIPF was er een eigen activiteit. Daarnaast is een werkgroep opgezet.
- Dag van de Franse taal: met ingang van schooljaar 2023-2024 is in overleg met het Institut français des Pays-Bas besloten om dit jaarlijkse evenement te verplaatsen naar *la semaine de la francophonie*, in maart.
- Examenbesprekingen door en voor docenten die in eind-examenklassen werkten. Alle opmerkingen die zij hebben gemaakt, zijn doorgegeven aan het CvTE.
- Curriculumvernieuwing: de sectie is zowel als lid betrokken bij de Advieskring Eindtermen als via LT bij de Advieskring Kerndoelen. In beide contexten heeft de sectie meerdere

feedbackbijeenkomsten voor de leden georganiseerd. De daar gemaakte opmerkingen zijn c.q. worden in het definitieve advies verwerkt. Overigens vormden de feedbacksessies ook een mooi moment van verbinding en ontmoeting met de leden.

- Voorbereidingen nieuwe website. In 2023 is veel energie gestopt in het ontwikkelen van een nieuwe moderne website. De site is inmiddels ontworpen en wordt nu gevuld met relevante inhoud. In 2024 zal de site worden gelanceerd en houdt de oude op te bestaan.
- Samenwerkingsverbanden met:
  - Visiegroep Buurtalen waar de sectie samen met leden van de sectie Duits actief is om Duits en Frans op de politieke agenda te houden. Dat heeft effect: de Kamer heeft onlangs in de Motie Krul de regering opgeroepen speciale aandacht te hebben voor de buurtalen Frans en Duits.
  - *Alliance française* waar de in 2022 gestarte samenwerking concreet wordt door uitwisseling van nieuwsbrieven, gezamenlijke ateliers pédagogiques voor de leden van de *Alliance* én de leden van Levende Talen en overleg tussen de cursuscoördinatoren van de *Alliance* en het sectiebestuur.
  - Het Institut français des Pays-Bas dacht mee over de strategie en de verplaatsing van de Dag van de Franse taal en ondersteunde het concours interscolaire, de *Prix du jeune lecteur*, *le français précoce* en de *Journée internationale des professeurs de français*.
- Twee bijzondere commissies:
  - De didactiekcommissie die op een nieuwe Facebookpagina onder andere een webinar over het belang van spreekvaardigheid heeft gepubliceerd en waar lesmateriaal ter beschikking van de docenten wordt gesteld. Eventuele opbrengsten komen ten goede aan de organisatie 'Tous Ensemble' (die een school in Afrika ondersteunt).
  - De congrescommissie die hard gewerkt heeft aan de organisatie van het congres 2024 met het thema '*Le français passe partout*', waar bijzondere aandacht aan jeugdliteratuur zal worden besteed. Er is een congreskrant verspreid met daarin tal van ateliers over vele interessante onderwerpen.

Highlight 2023

Journée internationale des professeurs de français (JIPF)
Met ondersteuning van de *Fédération Internationale des Professeurs de Français*, het *Institut français des Pays-Bas* en de *Alliance française* is een groot evenement georganiseerd in de OBA in Amsterdam om deze feestelijke dag te vieren met als thema 'fières et fiers d'enseigner le français!' Er waren diverse activiteiten voor docenten Frans uit alle hoeken van Nederland: in opleiding, uit het beroepsonderwijs, voortgezet onderwijs én basisonderwijs. De som van de activiteiten leidde tot de conclusie: *Oui, nous sommes fières et fiers d'enseigner le français, à présent et à l'avenir!*

Plannen voor 2024

De sectie zet de activiteiten die in 2023 belangrijk waren, voort. De sectie is tijdens het Congres Frans aanwezig, lanceert daar de vernieuwde website en gaat graag met deelnemers in gesprek. De activiteiten rondom *le français précoce* worden

verder uitgebreid. De succesvolle *Journée internationale des professeurs de français* heeft een vaste plek op de agenda gekregen. De voorzichtige start van een *réseau mbo* wordt verder uitgewerkt. Dit geldt ook voor een *réseau futurs profs* en een *réseau formateurs*. De sectie houdt de vinger aan de pols bij de curriculumvernieuwingen, blijft feedbacksessies met leden organiseren en laat haar stem in de verschillende gremia duidelijk horen. De sectie wil de ontwikkeling en uitwisseling van inspirerende lesmaterialen voor en door docenten Frans beter faciliteren en organiseren, ten behoeve van de vakvernieuwing, de actualisatie van de kerndoelen en eindtermen en de basisvaardigheden van leerlingen. Tot slot wil de sectie de samenwerking met vakgerelateerde organisaties intensiveren.

Sectie Fries

Bestuur

Babs Gezelle Meerburg – voorzitter
Tjeerd Kooistra – penningmeester
Ans Wallinga – secretaris
Jacob Kingma – algemeen bestuurslid
Jaap Cuperus – algemeen bestuurslid
Reitze Jonkman – toegevoegd bestuurslid, redactielid LTM

Aantal leden : 41

Acties in 2023

- Het reguliere bestuurswerk.
- Bijeenkomst op 10 maart 2023 met vertegenwoordigers van CvTE en Cito over de examens Fries.
- Jaarvergadering op 14 april 2023 met het jaarverslag, de financiële stukken en uitwisseling van best practices.
- Verschillende bijdragen aan LTM.
- Het bijwonen van verscheidene landelijke bijeenkomsten van de VLLT.
- Aansluiting van de nieuwsbrief bij *Nijsbrief fak Frysk* van Taalsintrum Frysk van onderwijsbegeleidingsdienst Cedin uit Drachten.
- Bijhouden app-groep voor leden VLLT, sectie Fries. De app-groep met de naam *provinsjale fakseksje Frysk* heeft tot doel dat docenten Fries makkelijk en snel met elkaar in contact kunnen komen.
- De sectie Fries heeft in 2022 een werkstukprijs voor leerlingen van het voortgezet onderwijs, mbo en hbo in het leven geroepen. Er is een flyer gemaakt en verstuurd naar alle scholen. Inleverdatum werkstukken en scripties: 31 mei 2023. De prijsuitreiking was op 27 juni 2023 op het *Provinsjehûs* in Leeuwarden.
- Congres *Fierder mei Frysk* 19 op dinsdag 17 oktober 2023. Zie verder onder Highlight 2023.
- Alle leden hebben in december een kerstkaartje toegestuurd gekregen.

Highlight 2023

Jaarlijkse congres Fierder mei Frysk 19

Op dinsdag 17 oktober werd het 19de congres *Fierder mei Frysk* voor docenten Fries vo en mbo én studenten van de lerarenopleiding Fries van NHLStenden Hogeschool Leeuwarden en RUG Groningen gehouden.

De plenaire lezing werd verzorgd door Fardau Visser en Welmoed Sjoerdstra van NHL Stenden Hogeschool. Zij zijn onderzoekers bij het Lectoraat Meertaligheid en Geletterdheid en gaven een presentatie over de conclusies van de 1-meting van *Taalplan Frysk 2023* op het gebied van voortgezet onderwijs. Aansluitend waren er onder meer workshops over schrijfmotivatie, leesplezier in de klas, nieuwe projecten op *Searje 36* (www.edufrysk.searje36.nl).

Het congres werd afgesloten met een escaperoom gemaakt door studenten van de lerarenopleiding Fries van NHL Stenden. Er waren tachtig deelnemers.

Plannen voor 2024

- Bestuurswisselingen:
  - Babs Gezelle Meerburg treedt als voorzitter op de ledenbijeenkomst af en wordt opgevolgd door Tjeerd Kooistra;
  - Jacob Kingma wordt de nieuwe penningmeester;
  - Ans Wallinga treedt af als secretaris en wordt opgevolgd door Sibrecht Veenstra;
  - Jeanette de Vries wordt algemeen bestuurslid.
- Artikelen in LTM met aandacht voor het Fries en meertaligheid.
- Organisatie *Fierder mei Frysk* 20.
- Werving nieuwe leden + bestaande leden (meer) voordeel van het lidmaatschap bieden.
- Ontwikkelingen volgen met betrekking tot het vervolg op actualisatie kerndoelen en eindtermen Friese taal en cultuur, *Taalplan Frysk 2030* en de subsidieregeling *Frysk foar no* en letter van de provincie Fryslân.
- Samenwerken met de secties Nedersaksisch en Limburgs van de VLLT.
- Uitreiking derde werkstukprijs voor leerlingen in juni 2024 op het *Provinsjehûs*.
- Intermediairfunctie werkveld – provincie verder uitwerken.
- Ontwikkeling van de website vakdidactiek (subsidie Basisvaardigheden). Deze inrichten en online zetten.

Sectie Italiaans

Bestuur

Bregje Verbruggen – voorzitter en
(waarnemend) penningmeester
Carlo Giordano – secretaris
Fernanda Martino – algemeen bestuurslid

Aantal leden: 20

Acties in 2023

Bijeenkomsten en nascholingsdagen georganiseerd:

- FEBRUARI - samenstelling advieskring voor Italiaans inzake actualisatieproces examenprogramma's mvt en werving docenten die deelnemen aan de feedbacksessies ten behoeve van deze actualisatie
- MAART - presentatie eerste tussenproduct karakteristieken, raamwerken en eerste selectie eindtermen mvt.
- MEI - lezing van dr. Michele Magnatti - Universiteit van Macerata - over Italiaans als tweede taal en kunst.
- NOVEMBER - ontmoeting met docenten en aansluitend een workshop van een sommelier, gehouden in het IIC Amsterdam.

Beleidsvoornemens 2024

- Organiseren van minimaal vier workshops en nascholingsdagen:
  - studiemiddag in samenwerking met het Taalhuis Amsterdam;
  - nascholing in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam;
  - algemene ledenvergadering;
  - (online) workshops door verschillende uitgeverijen.

- Het organiseren van webinars met thema's: 'Integreren van kunst' en 'Literatuur in het Italiaans als tweede taal'.
- Verdere verkenning van subsidies ter bevordering van Italiaans als schoolvak op het voortgezet onderwijs.
- Actieve werving van een nieuwe voorzitter.
- Vergroten betrokkenheid leden. Ondanks ons aanbod van evenementen blijft de betrokkenheid van de leden bijzonder klein. Om deze te vergroten gaan we meer initiatieven aanbieden waarbij betrokkenheid centraal staat, zoals bijvoorbeeld een brainstormsessie over de visie van de sectie waarin we ook met leden in gesprek gaan over hun behoeften en ideeën.

Sectie Limburgs

Bestuur

Esther van Loo – voorzitter
Alex Peeters – secretaris
Nikita Kusters – penningmeester
Daan Hovens – webmaster
Bep Mergelsberg – algemeen bestuurslid
Leonie Cornips – contacten wo
Jos Feron – contacten po
Ryenne Francot – contacten wo/hbo
Alexandra de la Roy – contacten voorschoolse opvang

Aantal leden: 21

Acties in 2023

Oprichting Hoes veur 't Limburgs

Levende Talen Limburgs neemt deel aan de oprichting en ontwikkeling van 't Hoes veur 't Limburgs en is onderdeel van de zogenaamde stuurgroep. Ook is LTL actief betrokken bij de werkgroepen 'bouwen', 'communicatie' en 'rechtsvorm'. De educatieve projecten waaraan LTL actief (mee) werkt staan alle vermeld op de site van 't Hoes: <https://hoesveurtlimburgs.nl/>

Overleggen

Naast de reguliere vergaderingen overlegden bestuursleden meermaals in kleine kring ten behoeve van de realisatie van diverse deelprojecten. Zie de onderstaande paragrafen voor meer info.

Ook overlegden bestuursleden namens Levende Talen Limburgs (LTL) met veel verschillende organisaties ter realisatie van diverse projecten, zoals met het Huis voor de Kunsten (HKL), Raod veur 't Limburgs (RvL), Veldeke Limburg (VL), dagblad *De Limburger*, Fontys Hogeschool, Movare, Kindante en organisaties van voorschoolse opvang.

Bestuurswijzigingen

In 2023 nam het bestuur afscheid van de leden Leonie Cornips en Gino Morillo Morales. We verwelkomden Nikita Kusters als nieuwe penningmeester.

Communicatie

- **WEBSITE** - Onze website bevat een schat aan informatie over het Limburgs en meertaligheid. In 2023 besteedden wij speciale aandacht aan het bezoek van het expertcomité van de Raad van Europa en hun evaluatie van het regionale taalbeleid in Nederland: <https://limburgs.levendetalen.nl/2023/03/07/expertcomite-raad-van-europa/>
- **SOCIALE MEDIA** - Qua sociale media stond het jaar 2023 in het teken van ons LinkedIn-profiel, dat inmiddels een aantal succesvolle berichten geplaatst heeft en een totaal van 228 reguliere volgers heeft. De berichten worden in meerdere talen geschreven (waaronder Limburgs) en besteden onder meer aandacht aan wetenschappelijk onderzoek over het Limburgs, berichten over het Limburgs in de media, en (uiteraard) activiteiten van Levende Talen Limburgs. Drie concrete voorbeelden uit 2023:
  - <https://www.linkedin.com/feed/update/urn:li:activity:7057073563639402496/>
  - <https://www.linkedin.com/feed/update/urn:li:activity:7068560638637174784/>
  - <https://www.linkedin.com/feed/update/urn:li:activity:7112881411929317376/>
- **PROVINCIALE MEDIA** - Zowel dagblad *De Limburger* als de regionale zender L1 (radio en TV) besteedden dit jaar significant meer aandacht aan de onderwerpen Limburgs en meertaligheid. Meermaals werd LTL gevraagd om medewerking, zowel voor de schermen als spreker als achter de schermen, als adviseur.
- **LIMBURGPAGINA IN DE KRANT** - In dagblad *De Limburger* is sinds januari 2022 iedere laatste donderdag van de maand een hele pagina aan het Limburgs gewijd. Dit is gerealiseerd in samenwerking met HKL, VL en *De Limburger* waarbij de veldorganisaties voor een groot deel verantwoordelijk zijn voor de thematiek en inhoud. Uit gezamenlijke evaluatie blijkt dat de pagina's zeer goed gelezen worden. Het verhogen van het taalbewustzijn en het bewustzijn dat het Limburgs ook veelvuldig in maatschappelijk en professioneel domein gebruikt wordt, is in deze artikelenreeks het hoofddoel. Een selectie van deze artikelen is in pdf-formaat te vinden op onze site.

Overzicht lopende educatieve projecten

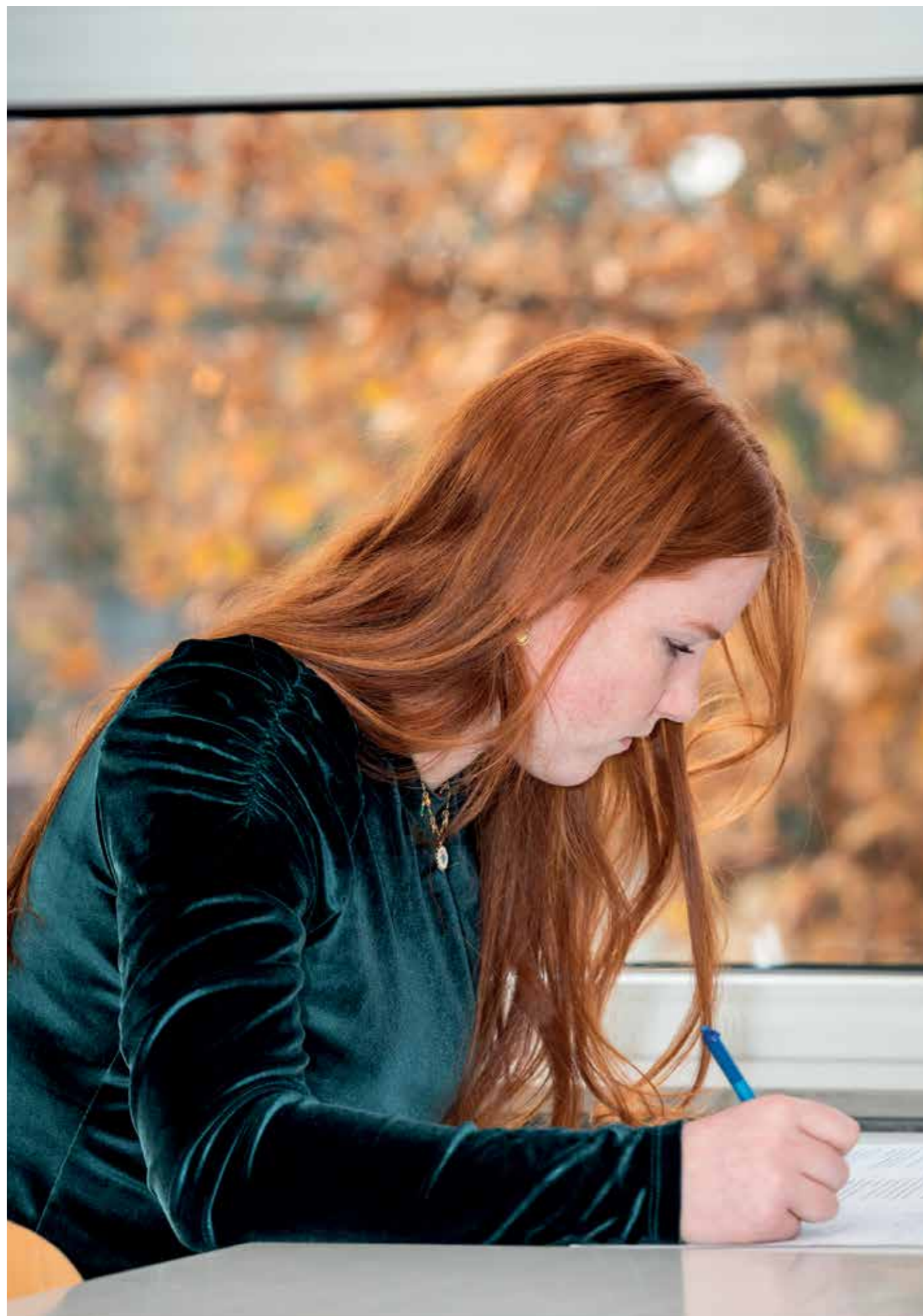
- **LIMBURGS ALS TWEDE TAAL (LT2)**
<https://hoesveurtlimburgs.nl/educatie/limburgs-as-tweede-taal>
  - Cursus loopt in Heerlen, Echt, Roermond, Venlo. Groot succes, praktisch zonder werving stromen de aanmeldingen binnen. Op twee plaatsen wordt er inmiddels met wachtlijsten gewerkt.
  - Maastricht en Sittard hopen in het najaar van 2024 te kunnen starten.
  - Kerkrade is in proces van hertaling.
  - Blanco is de regio Noord- en Midden-Limburg tussen Peel en Maas en Heuvelland.Alle cursussen worden gegeven aan de hand van hetzelfde lesboek, per regio ingekleurd, naar taal, achtergronden en bijzonderheden. Op de site van 't Hoes veur 't Limburgs staat een overzicht van alle plaatsen waar de cursus wordt aangeboden.
- **MEER MET MEERTALIGHEID (3M)**
<https://hoesveurtlimburgs.nl/educatie/primair-ongerwies>
De eerste fase van dit project is afgerond. Er is een website met meertalig lesmateriaal ontwikkeld, naar Fries voorbeeld en op de theoretische leest van 'translanguaging' geschoeid, <https://sites.google.com/view/3mlimburg>
De laatste begeleidingsstappen vanuit NHL Stenden (Friesland) zijn gezet. LTL heeft nieuwe subsidie aangevraagd bij de Provincie. Doel: meer scholen vinden die willen aansluiten, workshops geven in de komende schooljaren, opbouw van een meertaligheidskennisnetwerk in het po.
- **PROJECT ZJUULKE KINDEROPVANG**
<https://hoesveurtlimburgs.nl/educatie/veursjoolse-educatie>
Dit project heeft als langetermijndoelstelling: net zoals in Friesland een breed aanbod van tweetalige kinderopvang en peuterspeelzalen op te richten. Aan de pilot, waarvan de aftrap op 22 november 2023 plaatsvond, nemen zes locaties deel. Trefwoorden:
  - ééngeslacht-ééntaal-principe
  - mascottes zijn peuter Zjuulke en knuffel Leike
  - taalgroeiometer in het Limburgs ontwikkeld:
<https://www.taalgroeiometer.nl/limburg/>

- Friese begeleiding: bezoek van Friesland, bezoek aan Friesland
- Voorleesmomenten + dramavoorstellingen + Troubadours van de Toekomst:
<https://www.youtube.com/@troubadoursvandetoekomst>
- samenwerking met bibliotheken voor ontwikkeling Limburgstalig materiaal
- **PROFESSIONALISERING EN NASCHOLING DOCENTEN LT2 EN 3M**
Levende Talen Limburgs heeft, net als LTFries en LTNedersaksisch een subsidie ontvangen uit de koepel Levende Talen om docenten mee op te leiden. Hier zijn we al mee gestart in Heerlen en Roermond. Doelstellingen:
  - docentenhandleiding schrijven bij het lesboek;
  - nascholingsworkshops voor aanstaande docenten Lt2;
  - workshop Limburgs voor po-leerkrachten;
  - collegiale intervisiemomenten voor geïnteresseerden uit het hele taalgebied.

Beleidsvoornemens 2024

In 2024 zal LTL deze - lopende - projecten voortzetten:

- Voortzetting alle educatieve projecten
- Deelname aan de organisatie van de streektaalconferentie van september 2024
- Meewerken aan Limburgpagina iedere maand in dagblad *De Limburger*;
- Gesprekspartner implementatie van het provinciaal taalbeleidsplan, met focus op het Hoes veur 't Limburgs;
- Blijvende aandacht voor ledenwerving, onder meer door vergroten van zichtbaarheid van LTL.

Sectie Nederlands

Bestuur

In 2023 is de samenstelling van het bestuur gewijzigd en zijn portefeuilles herverdeeld.

Robert Chamalaun – voorzitter

Ine De Mulder – secretaris, examens (afgetreden per 01-05-2023)

Cefas van Rossem – secretaris (kandidaat-bestuurslid per 01-05-2023)

Rinke Klouwen – penningmeester

Nicolette Schaper – bestuurslid, professionalisering

Ramon Groenendijk – bestuurslid, examens (per 01-04-2023)

Hanneke Gerits – bestuurslid, lerarenopleidingen (per 01-04-2023)

Carolien Nagtegaal-Janssen – bestuurslid, vmbo (afgetreden per 01-08-2023)

Xandra de Bode – bestuurslid, mbo (afgetreden per 01-04-2023)

Samenstelling bestuur per 31-12-2023:

Robert Chamalaun – voorzitter

Rinke Klouwen – penningmeester

Cefas van Rossem – secretaris (kandidaat-bestuurslid)

Nicolette Schaper – bestuurslid, professionalisering

Ramon Groenendijk – bestuurslid, examens

Hanneke Gerits – bestuurslid, lerarenopleidingen

Aantal leden: 1.446

Acties in 2023

Examens

Voor het examen havo vond in 2023 een testcorrectie plaats. Evenals voorgaande jaren zijn tien docenten geworven via LTN en tien rechtstreeks via het CvTE.

Op 16 mei 2023 vond online de examenbespreking havo plaats en op 19 mei die van het vwo. De handreikingen zijn daags na de besprekingen gepubliceerd en zijn door zowel leden als niet-leden gebruikt. Ook het examenforum is dit jaar weer zeer intensief gebruikt door leden en niet-leden.

Vakvernieuwing

In 2023 stonden verschillende activiteiten in het teken van vakvernieuwing. Tijdens het Congres Levende Talen (15 april 2023) is een selectie van concepteindtermen en de complete set conceptkerndoelen voorgelegd aan de deelnemers. Op 29 en 30 november is de complete set concepteindtermen besproken met leraren en leden van de WODN.

Professionalisering

Vanuit de behoefte aan versterking van basisvaardigheden (rekenen, taal, digitale geletterdheid, burgerschap) zijn diverse materialen en workshops ontwikkeld en beschikbaar gekomen via de website [Didactieknederlands.nl](https://www.didactieknederlands.nl)

In 2023 is het initiatief voor LTN EXCLUSIEF! ontstaan.

Met deze interactieve bijeenkomsten voor leden, waarin de vertaalslag van wetenschap naar werkvloer zal worden gemaakt, zal in 2024 worden gestart.

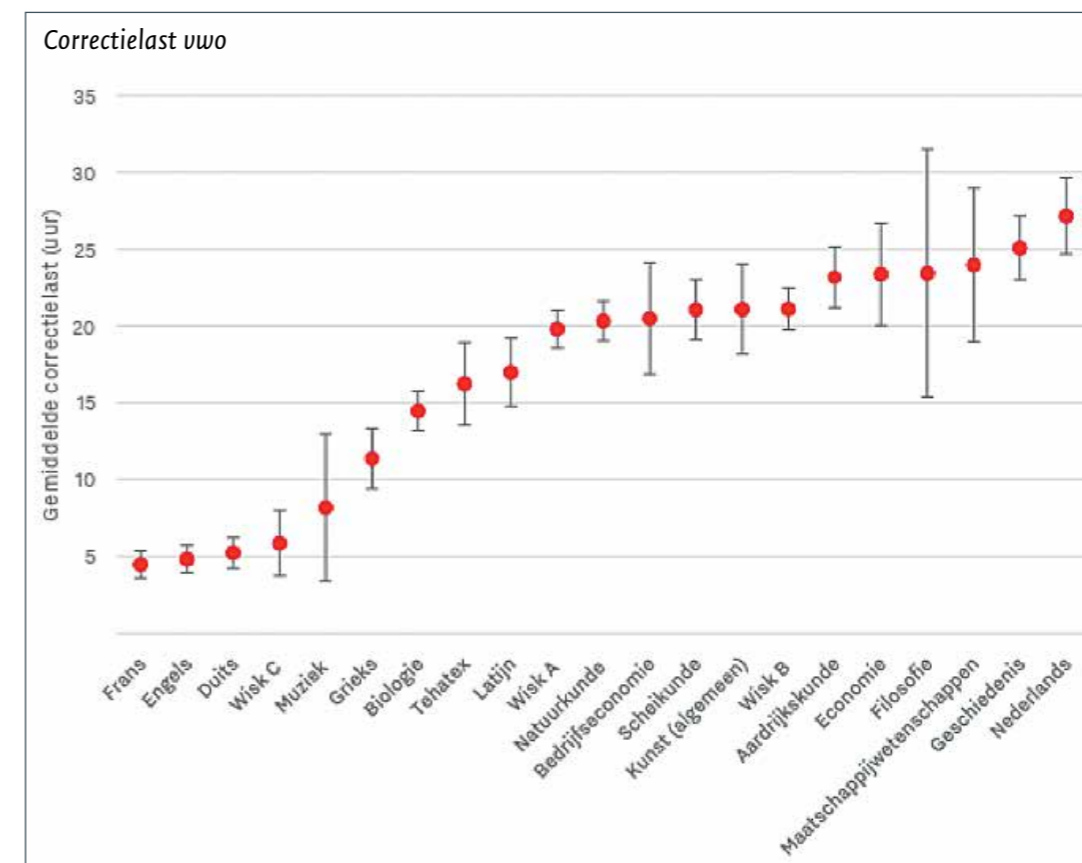
Werkgroep Onderzoek en Didactiek Nederlands (WODN)

Het aantal publicaties op de website [Didactieknederlands.nl](https://www.didactieknederlands.nl) is in 2023 weer uitgebreid. Er zijn door de redacties 41 nieuwe lemma's gepubliceerd in het 'levende' Digitaal Vakdidactisch Handboek, dertien bijdragen in de rubriek *De Kwestie* (opinie), en acht bijdragen in de rubriek *Zo kan het ook!* (lesinspiraties op basis van onderzoek). Ook zijn er op de website drie pakketten met gevalideerd lesmateriaal gepubliceerd.

WODN verzorgt voor de Nederlandse Taalunie de jaarlijkse bijdrage aan de digitale publicatie van vakdidactisch onderzoek (voortgezet onderwijs). Daarnaast verzorgen zowel WODN als WODN-leden diverse andere scholingsactiviteiten, zoals de tweejaarlijkse inspiratiemiddagen rond lessen uit onderzoek in samenwerking met een groep lerarenonderzoekers (Vakdidactisch Onderzoek Nederlands in de Klas - VONK).

Opening van de mediatheek van scholengemeenschap Stad & Esch in Meppel op 26 oktober 2021 in aanwezigheid van Adriaan van Dis. Beeld uit de documentaire Adriaan van Dis, een wanhopig optimist van Coen Verbraak (2021)

Uit: Essen, Van der Ploeg en Vermeulen*

Profielwerkstukprijs Nederlands

LTN organiseerde in 2023 voor de elfde keer de profielwerkstukwedstrijd. De prijswinnende werkstukken werden door de jury geroemd om hun maatschappelijke relevantie. Twee havo-leerlingen van het Herman Wesselink College (Amstelveen) onderzochten hoe vluchtelingen de Nederlandse taal leren. Twee vwo-leerlingen van De Passie (Utrecht) deden onderzoek naar stereotypering en racisme in zendingsboekjes uit de twintigste eeuw. Beide prijswinnende werkstukken tonen overtuigend dat het schoolvak Nederlands zich uitstekend leent om actuele discussies te onderzoeken in een profielwerkstuk.

Betrokkenheid bij externe projecten

In 2023 is LTN bij de aanvraag van twee grote onderzoeksprojecten betrokken geweest. Beide projecten worden de komende jaren uitgevoerd door een groot consortium waarvan LTN deel uitmaakt.

1. *Leraren als leesbevorderaars in het PO en VO (RAAK-PRO)*
LTN is consortiumlid, dat wil zeggen is beleidspartner en participeert in de resonansgroep.

2. *Leesevolutie (Becoming literate in a digital age: adapting reading education in the Netherlands) (NWO)*
LTN is consortiumlid en levert een bijdrage in-kind.

Communicatie en zichtbaarheid

LTN heeft in 2023 verder gewerkt aan zichtbaarheid en contact met leden. Zo hebben we twaalf nieuwsflitsen verstuurd om leden bij de activiteiten van LTN te betrekken. LTN was zichtbaar aanwezig bij activiteiten in het land waar actieve (bestuurs)leden workshops verzorgden. In 2023 heeft LTN diverse malen van zich laten horen in de media. Tweemaal werkte onze sectie mee aan artikelen in het *Onderwijsblad* van de Aob en ook aan een artikel in *Van 12 tot 18*. Na de publicatie van *De Staat van het Onderwijs* (SvhO) heeft LTN een uitgebreide reactie gepubliceerd op de website. In samenwerking met de WODN hebben we de relevante passages uit de SvhO eveneens op de website gepubliceerd. Ook hebben we onze visie gegeven op de opmerking van de inspecteur-generaal dat wat haar betreft leerlingen in de toekomst alleen kunnen slagen met een voldoende voor het vak Nederlands. Die visie is ook opgepikt door de NOS.

Tot slot heeft LTN in april meegewerkt aan een item van NOS Stories over de zogenaamde 'verplichte leeslijst'.

Highlight 2023

Examens

Gedurende het jaar is verschillende keren overleg geweest met het CvTE. Het belangrijkste gespreksonderwerp betrof de inroostering van het examen vwo in 2024, dat aanvankelijk in de derde examenweek gepland stond. LTN heeft het CvTE een brief gestuurd om de zorgen te delen, waarna het CvTE Ramon Groenendijk en Robert Chamalaun heeft uitgenodigd. Het onderzoek naar de correctielast dat het CvTE in 2023 had laten uitvoeren in combinatie met de door LTN geuite zorgen vormde aanleiding de vakken Nederlands en Engels om te wisselen in de examenplanning. Het examen Nederlands vwo wordt nu afgenomen op woensdag 15 mei 2024.

Plannen voor 2024

- Uitbreiden werkplan voor de verschillende werkerreinen
We investeren willen onze activiteiten ook afstemmen met po en mbo.
- Investeren in ledenwerving en -behoud
We gaan ons vooral ook richten op studenten aan lerarenopleidingen.
- Intensiveren contacten met lerarenopleidingen
Het gezamenlijk optrekken in nascholingsactiviteiten en gezamenlijke belangen krijgt onze aandacht.
- Acties rond de vakvernieuwing
De activiteiten op het gebied van vakvernieuwing gaan een nieuwe fase in. LTN vervult hierbij een actieve rol.

* BRON Essen, A., S. van der Ploeg en J. Vermeulen (2023, 19 september). Correctielast centrale examens vo. CAOP, Oberon. Via Correctielast centrale examens vo.pdf (examenblad.nl)

Sectie Nederlandse Gebarentaal

Bestuur

Gera Vonk-Huisjes – voorzitter
Marijke Scheffener – secretaris
Adde Woest – penningmeester

Tijdens de ALV in april 2023 zijn drie algemene bestuursleden afgetreden: Said Jamal, Marjan Jonk en Leontine Wigger-Koenders

Er konden geen nieuwe bestuursleden worden benoemd. In 2023 heeft helaas niemand zich kandidaat gesteld voor bestuurslid VLLT NGT.

Aantal leden: 54

Acties in 2023

- In 2023 heeft het bestuur regelmatig vergaderingen belegd, deels fysiek en deels online.
- Op 1 april vond de ALV in Utrecht plaats. Namens VLLT NGT waren Gera en Adde vertegenwoordigd bij deze vergadering. Daarna vond de ALV van de sectie VLLT NGT plaats. De vergadering is goed verlopen. We vonden het echter jammer dat er weinig leden aanwezig waren.
- De Nederlandse Gebarentaal is sinds 1 juli 2021 een officiële taal. Het vak Nederlandse Gebarentaal wordt echter nog niet als taalvak en/of keuzevak gegeven op reguliere scholen po en vo. Een positieve uitzondering is er al wel, het OLV in Breda heeft het vak NGT als vast keuzevak opgenomen in het curriculum en al drie jaar op rij is dit een groot succes. Dit biedt perspectief! Er is een methode met materiaal voor leerlingen van 7 tot en met 14 jaar. Wat betreft het project vakvernieuwing NGT, heeft het bestuur VLLT DB aangegeven dat er meer aangevraagd is dan er uit te geven is. Daarom heeft dit bestuur voorgesteld dit naar rato van het aantal leden te verdelen onder de overgebleven secties. Dus het bestuur VLLT NGT krijgt een subsidie van 5.775,53 euro van het VLLT DB toegekend. Daarmee kunnen wij delen uit ons voorgestelde plan realiseren. In 2024 kan dit project gestart worden.

Highlight 2023

- In maart 2023 werd er een workshop gegeven door een onderzoeker van de afdeling Gebarentaalwetenschap van de Universiteit van Amsterdam, Jenia Khristoforova. Die ging over een onderdeel van de grammatica van de Nederlandse gebarentaal, namelijk: bijzinnen. De opkomst was een succes.
- Hiernaast werd op 9 september 2023 een geslaagd symposium in Rotterdam gehouden, waar vijf sprekers waren uitgenodigd. De onderwerpen waren 'Bimodale tweetaligheid in het onderwijs' (Karin van Vianen en Belinda van der Aa, Auris), 'Lessen na erkenning NGT en welke kansen zijn er?' (Tony Bloem, Advies van college NGT), 'Tweetaligheid in het gezin – een route naar competentie, verbondenheid en autonomie' (Anna Schuurman-de Leur) en 'Ja/nee vragen in Nederlandse Gebarentaal van de Universiteit van Amsterdam' (Marloes Oomen). Het was een zinvolle en leerzame middag voor de deelnemers.
- Bestuursleden Gera en Marijke zijn bij het congres Leisco (the 4th International Conference of Sign Language Teachers) geweest, 20-22 oktober 2023 in Edinburgh. Het doel was uitwisselingen met andere docenten gebarentalen. Een van die uitwisselingen ging over het ERK op het niveau van gebarentalen.
- 24 november 2023 gaf Lisa Hinderks, docent ethiek, een workshop over de samenwerking tussen dove en horende docenten NGT. 'Welke invloed heeft jouw positie op jouw werk, welke ethische overwegingen komen daarbij kijken?'. De deelnemers waren erg enthousiast over die workshop.

Plannen voor 2024

- Voorlichtingen geven aan nog-niet-afgestudeerde NGT-docenten en pas geslaagde docenten van de Hogeschool Utrecht.
- Twee workshops per jaar.
- Algemene Ledenvergadering van de sectie NGT.
- Nieuwe bestuursleden verwerven in maart 2024.
- Project: vakvernieuwing NGT.
- Studiemiddag en vervolgworkshop: 'Samenwerking tussen dove en horende docenten', door Lisa Hinderks.
- Gebarentrum + TYD = werkboek/lesmateriaal NGT in elk Klaslokaal opnieuw checken en ontwikkelen.

Het sectiebestuur Nedersaksisch op de Stu-doe-dag

Sectie Nedersaksisch

Bestuur

Mirjam Günther – voorzitter
Amber Tieck – vicevoorzitter
Arja Olthof – penningmeester en notulist
Jordi Jager – ICT en algemeen bestuurslid
Ellen Peters – algemeen bestuurslid
Cato Piek – algemeen bestuurslid

Aantal leden: 27

Acties in 2023

- De belangrijkste activiteit in 2023 was de stu-DOE-dag Nedersaksisch die we hielden op vrijdag 9 juni op het festival Mañana Mañana op Landgoed Oolde in Laren (Gld.). Na een inspirerende lezing van bijzonder hoogleraar Nedersaksisch Martijn Wieling over het lespakket van Old naor Jong, was er keuze uit verschillende workshops m.b.t. streektaalonderwijs, van po tot hbo.
- Onze vernieuwde website (www.ltnedersaksisch.nl) ging de lucht in. Op deze website is naast informatie over Nedersaksische varianten en onze activiteiten, ook een online database met Nedersaksisch lesmateriaal te vinden! In deze database kan je filteren op variant, onderwijsniveau, bouw en type lesmateriaal. De database wordt doorlopend aangevuld en bevat inmiddels lesmateriaal in bijna alle Nedersaksische varianten.

- Verder schreven we een subsidieaanvraag voor de beschikbare Verbetering Basisvaardigheden gelden, samen met de secties Fries en Limburgs. Met de toegekende subsidie ontwikkelen we een nascholingsprogramma streektaalonderwijs voor leraren. Deze is gericht op het integreren van meertaligheid en streektaal in de reguliere vakken waarbij deze een natuurlijke plek krijgen in het onderwijs en niet per se als apart vak wordt onderwezen.

Highlight 2023

Kijk hier voor een verslag van de Stu-doe-dag en hoor twee bestuursleden over het belang van Nedersaksisch in het onderwijs: <https://www.youtube.com/watch?v=MYj5mv6HxI>

Plannen voor 2024

We houden op vrijdag 5 april, samen met de sectie Fries, onze ALV in Oldeberkoop bij de Stellingwarver Schrieversronte. We ontwikkelen in 2024 de nascholingscursus streektaalonderwijs en zullen er een (gratis) pilot mee draaien.

Sectie Papiaments

Bestuur

Margriet Leest – voorzitter
Sherwin Burke – secretaris
Sergio Kappel – penningmeester

In 2023 is een nieuw bestuur gevormd. We hebben een secretaris en penningmeester verwelkomd. Helaas hebben we geen algemene bestuursleden kunnen verwelkomen. In oktober 2023 heeft Margriet Leest (voorzitter) haar terugtrekken gemeld. In november 2023 heeft de secretaris zijn terugtrekken gemeld. Beiden zijn voornemens om als algemene bestuursleden plaats te nemen zodra de huidige functies vervuld zijn.

Aantal leden: 61

In verband met transitie van het bestuur in 2022 en in 2023 heeft dit bestuur besloten om enkele *dividivi*'s/werkgroepen te pauzeren. Gezamenlijk hebben we niet voldoende kennis en menskracht om deze allemaal dit jaar als jong bestuur goed te onderhouden en bij te sturen. De *dividivi*'s die gepauzeerd zijn, zijn die van Opvoeding en Cultuur.

Acties in 2023

- In 2023 heeft het bestuur eens per maand vergaderd via Teams. Er hebben ook twee fysieke ontmoetingen plaatsgevonden.
- ALV 2023: Door de nieuwe samenstelling en van het bestuur en het benodigde inwerken zal deze in het voorjaar van 2024 plaatsvinden.

Acties van de *Dividivi*'s (werkgroepen):

Dividivi Onderwijs

- Deze *dividivi* richt zich op het organiseren van activiteiten en projecten die gerelateerd zijn aan het onderwijs. Het betreft met name het onderwijs aangeboden aan leerlingen en studenten afkomstig van de ABC-eilanden met Papiaments als moedertaal of als meest gebruikte taal.
- Het kernteam *Studiamico/u* heeft twee fysieke ontmoetingen gehouden om onze plannen goed te bespreken.

- Voor onze begeleider/guides zijn twee ontmoetingen georganiseerd waarbij workshop(s) werd aangeboden ter versterking van het ondersteunen van onze studenten en er voldoende ruimte is voor bespreken van casus en het delen van tips/tops met elkaar.
- Voor studenten hebben we drie avonden georganiseerd om elkaar fysiek te ontmoeten. Bij alle ontmoetingen waren naast het kernteam van *Studiamico/u* ook enkele guides aanwezig. Dit vinden studenten altijd prettig om persoonlijk in gesprek te kunnen. Twee ontmoetingen hebben in Rotterdam plaatsgevonden en één in Den Haag. Deze laatste was op 17 november, internationale studentendag. Deze hebben we samen met CarE van de Haagse Hogeschool georganiseerd. Het is de bedoeling om contact met CarE te onderhouden en meer samen te werken bij zulke ontmoetingen waarbij we studenten een empowering moment willen (mee)geven.
- Het volgende is ook in 2023 voortgezet: Onze voorlichtingsmomenten (online) voor Aruba Student Living hebben we uitgebreid met thematische informatie, zoals het belang van een hoger niveau van de Nederlandse taal, het omgaan met geld, gezond eten en koken, etc. Ook zochten we meer verbinding met schooldecanen op scholen op Aruba, Bonaire en Curaçao voor de introductie van *Studiamico/u* en onze digitale voorlichtingsmomenten voor hen en hun leerlingen. Ook vragen we aan huidige studenten van *Studiamico/u* om ons bij te staan bij de themabesprekingen waarbij hij/zij uit eigen ervaring verteld.

Papiaments in Europa

Vanaf 2009 wordt hard gewerkt voor bescherming van het Papiaments. Het jaar 2023 sluiten we hoopvol af voor Papiaments op Bonaire: mogelijk dat Nederland het Papiaments op Bonaire aanmeldt als officieel beschermde taal in het kader van het Europees Handvest voor regionale en minderheidstalen bij de Raad van Europa in Straatsburg.

Communicatie en PR

Vanaf medio 2023 hebben we als bestuur intensief gesproken over dit thema. De secretaris verdiept zich in dit onderwerp en zal in 2024 met een voorstel komen voor onderhoud van de website en voorzien van regelmatige informatie via de website en andere kanalen. Hier willen we als bestuur samen aan bouwen om onze leden en alle geïnteresseerden regelmatig van informatie en acties te voorzien.

Ledenwerving en Ledenbehoud

Ook in 2023 een aandachtspunt maar helaas hebben we niet de menskracht om ook deze *dividivi* echt goed te trekken. In 2024 willen we bij het ALV aandacht hiervoor vragen; dat leden meedenken.

Plannen voor 2024

- Vervullen van alle vacatures binnen bestuur inclusief verwelkomen van algemene bestuursleden en binnen de *dividivi*'s Onderwijs, Opvoeding en mogelijk ook van Cultuur.
- Versterking van band en samenwerking met de Haagse Hogeschool en andere hogescholen, Arubahuis, Curaçaohuis.
- Inzetten op meer gerichte workshops en goed gebruik van Handboek van *Studiamico/u*.
- Wederaanbod van voorleesmomenten *Buki ta Konta*.
- Verbeterde communicatie met leden en geïnteresseerden via onze website en andere kanalen. En mogelijk optimalisatie van onze website welke nu niet overzichtelijk is.
- Fondsaanvragen voor de *dividivi*'s Onderwijs, Opvoeding en Cultuur.

Sectie Pools

Bestuur

- Elżbieta Niemczuk-Weiss – voorzitter
- Izabela Sołtys – vicevoorzitter
- Marta van Vliet-Sokołowska (niet actief) – secretaris
- Teresa Jaskólska-Schothuis – penningmeester
- Magdalena Malada – algemeen bestuurslid, sociale media

Aantal leden: 11

Acties in 2023

- 19 maart: De 22e terugkerende Poolse kinderpoëziewedstrijd (Wierszowisko) voor alle Poolse scholen behorende tot het Forum Poolse Scholen in Nederland (deelname aan de jury, toekenning van de prijs van de sectie Poolse LT).
- Juni-december: vertaalwedstrijd van *Bajki* (spreekjes) van Aleksander Fredro in samenwerking met de Poolse ambassade, UvA en KULeuven. Onze voorzitter trad op als de secretaris van de jury en heeft de eindbijeenkomst georganiseerd. Onze penningmeester zorgde voor de financiële kant van de wedstrijd.
- 20-22 september: dertig workshops en lezingen in het kader van het project *De nieuwste Poolse woordenschat in het culturele aspect*, die werden geleid door de medewerkers van het Taalobservatorium van de Universiteit van Warschau. Deze educatieve serie werd in samenwerking met de Slavistiek UvA georganiseerd en was bedoeld voor docenten, studenten en vertalers Pools.
- De gebruikelijke vergaderingen van het hoofdbestuur en contacten met de Poolse ambassade, de Slavistiek UvA, het Forum Poolse Scholen in Nederland, Universiteit Warschau.

Highlight 2023

Vertaalwedstrijd: de ceremoniële afsluiting van de wedstrijd was een grote viering van de aanwezigheid van Poolse literatuur in Nederland. Het trok media-aandacht (Duitse en Poolse televisie).

Plannen voor 2024

- Volgende vertaalwedstrijd juni-november.
- Algemene Ledenvergadering en sectievergadering met onze leden.
- Juni: een reeks methodologische workshops voor leraren van Poolse scholen, geleid door een methodoloog van de Universiteit van Warschau.
- Nodige bestuurswisselingen.

Sectie Russisch

Bestuur

- Geramé Wouters – voorzitter, nascholing, redacteur LTM, website, pr, Nieuwsbrief
- Christine Gardner – secretaris, penningmeester a.i., contactpersoon vertalen, contacten met Maprjal (bevroren)
- Dorie Nielen – nascholing, staatsexamens
- Jeanette Bron – heritage speakers, voortgezet onderwijs
- Vacature – penningmeester
- Vacature – internationale contacten, contactpersoon ho/wo

In memoriam

Op 8 januari 2023 is Harry Pijnenburg overleden. Hij was een bevoegen docent Russisch, vakdidacticus en mentor van vele generaties studenten en docenten.

Aantal leden: 44

Acties in 2023

- Leden van LT Russisch zijn betrokken bij de Actualisatie examenprogramma's moderne vreemde talen door SLO. Ze zitten in de vakvernieuwingscommissie, de advieskring en bij de veldraadpleging.
- We hebben meer aandacht gevraagd voor de Universitaire Lerarenopleiding Russisch aan de Universiteit van Amsterdam. We hebben jonge docenten Russisch nodig.
- Onze *Kur'er* (Nieuwsflits) verschijnt onregelmatig maar wordt altijd goed ontvangen.
- Het bestuur praat mee over ontwikkelingen binnen het vak Russisch en Russische studies in alle geledingen van het onderwijs. De Russische en Oost-Europese Kennisalliantie (REKA) organiseerde een werkconferentie over het belang van kennis van de taal en regio, en in Gent werd met Nederlandse en Vlaamse collega's gediscussieerd over vernieuwing van het vakgebied sinds de Russische invasie in Oekraïne in februari '22.

Studiedag Levende Talen Russisch 2023 – Foto Geraamé Wouters

Highlight 2023

Absoluut hoogtepunt van het jaar was de Studiedag Levende Talen Russisch in Leiden. Het was een vol programma met bijzondere sprekers en workshopgevers. De Vertaalprijs Russisch-Nederlands werd voor de zesde keer uitgereikt. De meer dan honderd deelnemers zeiden zich 'opgeladen, verbonden en dankbaar' te voelen. Dat was mede door Maxim Osipovs uitspraak "Russian language doesn't belong to the state or even to the country of Russia, but to everyone who speaks, reads, writes, thinks in Russian."

Plannen voor 2024

- Dag organiseren voor leden van de sectie.
- Bijeenkomst organiseren voor iedereen die betrokken is bij het onderwijs Russisch in NL.
- Contacten leggen met (oud-)studenten Russisch van diverse opleidingen.
- Lerarenopleiding verder onder de aandacht brengen
- Vakvernieuwing.
- Organiseren studiedag Levende Talen Russisch op 21-09-2024.

Sectie Spaans

Bestuur

M. Fernanda Martino Ávila – voorzitter
 Blanca Cano González – secretaris, vanaf 01-04-2023
 penningmeester, daarvoor voorzitter
 Mónica Lema – algemeen bestuurslid
 Edith Oliver Mosqueda – algemeen bestuurslid

Aantal leden: 147

Acties in 2023

El baúl de los juegos para la clase de niños ELE/ELH
 ‘Het Speelgoedkistje’ is een onlineactiviteit voor docenten die zich richt op het presenteren van oefeningen, spelletjes of digitale tools die handig kunnen zijn in de Spaanse les voor kinderen die Spaans leren als vreemde taal of voor kinderen die Spaans als erfgoedtaal hebben.

- Eerste onlinebijeenkomst 16-06-2023
- Tweede onlinebijeenkomst 22-09-2023
- Derde onlinebijeenkomst 17-11-2023

La cueva de las lobas

Dit is een gratis onlineactiviteit die in mei 2023 voor de laatste keer georganiseerd werd. Mensen die geïnteresseerd zijn in poëtische expressie (gedichten, liederen of proza), komen bij elkaar. Gedurende 90 minuten presenteren de deelnemers ieder twee teksten. Er werden boeken of lidmaatschappen van Levende Talen verloot.

- Eerste bijeenkomst: 17-02-2023
- Tweede onlinebijeenkomst: 12-05-2023

Lezing – Kunst en politiek: een gevaarlijke relatie?

Op 26-05-23 Universiteit Leiden

Lezing door professor Gabriel Inzaurrealde

Doelgroep: docenten Spaans werkzaam in VO-HBO-WO

Tijdens deze lezing werden de belangrijkste onderwerpen van de tekst: ‘Writing and Fury’ (La escritura y la furia. Ensayos sobre la imaginación latinoamericana) van Gabriel Inzaurrealde, hoogleraar Latijns-Amerikaanse taal- en letterkunde aan de Universiteit Leiden.

Jornada Didáctica ELE para niños

Op 20-05-2023 Instituto Cervantes Utrecht Studiedag van 10 tot 16.00 uur.

Doelgroep: leerkrachten Spaans voor basisschoolkinderen. De plenaire lezing werd gegeven door Francisco Lara: ‘Projectmatig leren. Projecten voor de ELE- en ELH-klas voor kinderen en jongeren’. Montserrat Vidal presenteerde interactieve activiteiten in ‘Spaans, een kleurrijke taal’ en Fernanda Martino gaf de workshop: ‘Zing voor me terwijl je telt of vertel me dat je zingt’.

Cito examens Tijdvak 1 bespreking voor niveau vmbo/havo/uvwo

We hebben twee online sessies georganiseerd op donderdag 01-06-2023

De Dag van de Spaanse leraar

Maastricht, 03-06-2023. Vereniging Docenten Spaans in Nederland en Levende Talen Spaans vieren ieder jaar de Dag van de Spaanse Leraar.

Platform Spaans

Onlinebijeenkomst op 21-06-2023. Het bestuur Levende Talen Spaans werkt nauw samen met Platform Spaans. Platform Spaans verbindt en verspreid informatie, voor iedereen die geïnteresseerd is in de Spaanse en Spaans-Amerikaanse taal en cultuur. Website: PlatformSpaans.nl.

Nieuwjaarsborrel

Online sessie op 07-09-2023. Ontmoeting met onze leden om hun wensen en ideeën voor het schooljaar 2023-2024 te delen en bespreken.

Creatief leren schrijven, Cursus onder leiding van de Argentijnse schrijfster Alejandra Szir

Doel van de bijeenkomsten: creativiteit te stimuleren en deelnemers aan te moedigen tot creatief schrijven.

- 09-06-2023. Reizen door tijd en ruimte. Beweging, tijd en ruimte in verhalen.
- 15-09-2023. Op de plaats van de ander. Ruimte, perspectief en personages.
- 06-10-2023. Zonsondergang in de sneeuw. De atmosferische omstandigheden van het verhaal.
- 10-11-2023. Het land van de poëzie. Vanuit proza naar het gedicht en andersom.

Generación excelente

Levende Talen Spaans en het Instituto Cervantes willen met het predicaat Excellente Generatie scholen de erkenning geven voor hun inspanningen met betrekking tot de Spaanse taal doordat hun leerlingen een diploma DELE Spaans behalen.

Actualisatie Kern- en einddoelen

- Informatieve bijeenkomst over de actualisatie van de einddoelen in VO specifiek voor Spaans (Adviesronde 2). Onlinebijeenkomst op 03-04-2023.
- Feedbacksessie over tweede tussenproduct specifiek voor Spaans – Actualisatie einddoelen (Adviesronde 2). Onlinebijeenkomst op 18-04-2023.
- Informatieve bijeenkomsten over de actualisatie van examenprogramma's (Adviesronde 3). In samenwerking met de Levende Talen Engels hebben we twee informatieve bijeenkomsten georganiseerd om docenten op de hoogte te brengen over de actualisatie van de einddoelen in het VO.
  - Hoorn, maandag 13 november 2023 16-17 uur, Het Atlas College.
  - Amsterdam, woensdag 22 november 2023, 16-17 uur, Dalton Spinoza Lyceum.
- Feedbacksessie Adviesronde 3 op het Tussenproduct Eindtermen. Utrecht, 08-12-2023.
- Deelname aan de Advieskring voor de Einddoelen. Vertegenwoordiging: Fernanda Martino
Bijeenkomsten op 09-01, 29-03, 08-05, 06-11, 27-11-2023.

Plan Basisvaardigheden voor de mut

- In nauwe samenwerking met de Levende Talen Frans, heeft onze sectie een plan opgesteld en voorgelegd aan het HB. Dit plan is de verantwoording voor de middelen die zijn toegekend door het ministerie van OCW aan vakverenigingen om bij te dragen aan de versterking van expertise in de bevordering van basisvaardigheden: rekenen, taal, burgerschap en digitale geletterdheid. Het plan voorziet in een bijdrage van LT aan die drie basisvaardigheden.

Inhoud:

- Een kerngroep samen te stellen zoals voorgesteld in dit plan – gerealiseerd;
- Met de kerngroep en anderen dit plan verder uit te werken tot een operationele vorm, met begroting – in werking;
- En verder uitgewerkt plan voor te leggen aan het HB op 25 januari 2024 – volgende stap.

Maandelijks nieuwsbrief

Sinds mei 2023 sturen we maandelijks een nieuwsbrief naar onze leden en contacten met alle activiteiten van onze sectie en nuttige en belangrijke informatie over de Spaanstalige wereld in Nederland.

Highlight 2023

Generación Excelente

Op 5 april 2024 geeft Levende Talen Spaans samen met Instituto Cervantes tijdens een feestelijke bijeenkomst bij Instituto Cervantes, de eretitel “Excellente Generatie” uit aan scholen die DELE examens bieden aan hun leerlingen.

Plannen voor 2024

- Nationaal Congres Spaans 5 en 6 april 2024, Utrecht
Een bruisend congres voor docenten Spaans met inspirerende workshops voor alle onderwijssectoren: vo, privé, po, mbo en volwassenen. Dit tweedaagse evenement belooft passie, kennisdeling en netwerkmogelijkheden. Een unieke kans om je Spaanse onderwijsvaardigheden te verdiepen en te versterken;
- Verschillende workshops online voor docenten, waaronder ‘El baúl de los juegos para niños’;
- Ledenwerving;
- Feedbacksessies rondom de actualisatie van kerndoelen en einddoelen;
- Platform Spaans: verschillende activiteiten organiseren om de Spaanse taal in Nederland te promoten en beter te positioneren.

Sectie Turks

Bestuur

- Mehmet Uz – voorzitter
- Catharina Geelen – secretaris en redacteur LTM
- Taner Yıldız – penningmeester

Aantal leden: 24

Acties in 2023

- Sectie Turks heeft vijf fysieke en drie online vergaderingen gehad in 2023.
- 19 mei was er een prijsuitreiking voor de Turkse gedichten en essaywedstrijd voor middelbare scholieren.
- Op 25 november vierden we de Dag van de leraar in Capelle a/d IJssel bij het Masha restaurant met 35 deelnemers en een aantal genodigden, ook de Turkse onderwijsattaché uit Den Haag was hierbij aanwezig. Ook was de Turkse schrijver Adem Ozbay uitgenodigd. Adem heeft een Turkse boekhandel in Barneveld. De aanwezigen kregen als promotie een boek. Er zijn een aantal toespraken gehouden over het belang van onderwijs en er werd Turkse muziek gespeeld. Wij konden ons als sectie presenteren aan een groep geïnteresseerden uit diverse geledingen en daarna netwerken. Het was een zinvolle en gezellige avond.
- Op 2 december heeft Mehmet Uz in Eindhoven een presentatie gegeven. voor Turkse expats en geïnteresseerden, over het onderwijs in Nederland, tweetalig opgroeien en over de sectie Turks.
- Mehmet Uz nam deel aan de selectiecommissie vakvernieuwing kleine Talen bij SLO.
- Catharina Geelen neemt deel aan de advieskringen vakvernieuwing mvt.
- We willen onderzoeken hoe Turkse docenten met een academische titel erkenning van lesbevoegdheid kunnen krijgen.
- Sectie Turks verzorgt een online taalcursus Nederlands aan Turkstaligen. Deze cursus wordt online via Zoom gegeven, en bestaat uit een aantal introductielessen.
- Er is een YouTube kanaal om de sectie Turks van Levende Talen te promoten en de Turkse en Nederlandse taalkennis van de deelnemers te verbeteren (Hollandaca Nederlands

Dil Kursumuz2021 Mehmet Uz – YouTube). Deze site gaat komend jaar gemoderniseerd worden.

- De Facebookpagina van de sectie Turks wordt beheerd door Mehmet Uz, www.facebook.com/Levende-Talen-Sectie-Turks-Turkçemiz-817387268345361/.
- WhatsApps-groepen sectie Turks en bestuur sectie Turks worden beheerd door Mehmet Uz.

Plannen voor 2024

- We gaan alle leden uitnodigen voor de ALV op 13 april 2024.
- Er is bij de ALV een bijeenkomst van de sectie Turks.
- We organiseren een gedichten- en essaywedstrijd.
- We vieren de dag van de leraar rond 24 november 2024 en promoten de sectie Turks.
- We werken samen met het Yunus Emre Instituut bij diverse projecten zoals ‘de dag van de leraar’.
- De online cursus Nederlands voor Turkstaligen zal verder ontwikkeld worden tot een dagworkshop.
- De sectie Turks en onderwijs willen we promoten bij Turkse expats en Turkse docenten die in Nederland zijn komen wonen.
- We zijn present op het Congres Levende Talen met een workshop Turks.
- Catharina Geelen vertegenwoordigt de sectie als redacteur van LTM.
- Catharina Geelen vertegenwoordigt de sectie in de adviescommissie van SLO.
- We zetten ons netwerk gericht in om contact met elkaar te houden.

VERSLAG VAN DE JURIDISCHE DIENST VAN DE VAKBOND

In het kalenderjaar 2023 hebben ongeveer 70 leden een beroep op de dienst gedaan, van wie sommigen ons in de loop van het jaar meerdere keren een vraag/zaak voorlegden met uiteenlopende onderwerpen. In 2023 kregen enkele zaken, die hun aanvang hadden in 2022, een voortzetting. De afhandeling van de zaken heeft in totaal rond de 445 schriftelijke stukken al dan niet met de nodige bijlagen (in en uit) opgeleverd. Daarbij zijn de nodige telefoongesprekken gevoerd met leden en/of bij een zaak betrokken derden. Voorts is er in de loop van het jaar, waar nodig, contact geweest tussen Juridische Bijstand en Bureau Levende Talen.

Hieronder een bloemlezing van onderwerpen van vragen/zaken, die in 2023 de revue zijn gepasseerd: Betaald/onbetaald ouderschapsverlof, vervelende gesprekken met leidinggevende/werkgever, klacht van leerling, samenloop zwangerschaps- en bevallingsverlof met vakantie en/of tijdelijke uitbreiding, geldende opzegtermijn, terugbetalingsverplichting ouderschapsverlof, opbouw en opname vakantie, werk valt zwaar, ontslag op eigen verzoek, inschaling salaris, eenmalige uitkering, tijdelijk dienstverband, ziekte/arbeidsongeschiktheid en re-integratie in diverse varianten, plan van aanpak, herplaatsing na ziekte, taakbelastingsregeling/

jaartaak/takenplaatje, mediation, keuzebudget, zorgverlof, bevoegdheid in het VO, persoonlijk budget/basisbudget, overplaatsing, seniorenverlof en eigen bijdrage, WIA-aanvraag/WIA-uitkering, jubileumgratificatie, verhuisverlof, generatiepact, vaststellingsovereenkomsten ter beëindiging van het dienstverband met wederzijds goedvinden in verschillende varianten en nog meer.

Uit bovenstaande niet-volledige opsomming krijgt u een beeld van de diversiteit van door onze juridische dienst ontvangen vragen.

VERSLAG VAN DE REDACTIES VAN LTT & LTM

Levende Talen Tijdschrift

Levende Talen Tijdschrift verschijnt viermaal per jaar. De artikelen in het Tijdschrift behandelen vakdidactische onderwerpen en hebben een meer wetenschappelijk karakter dan de bijdragen in LTM.

Het tijdschrift ging in 2023 de vierentwintigste jaargang in. In 2023 zijn vier nummers uitgebracht (april, juni, september, december). De redactie heeft het afgelopen jaar vier keer vergaderd over de inhoud en samenstelling van het Tijdschrift. De redactie werft actief kopij, bespreekt de ingestuurde bijdragen en schrijft zelf teksten.

De huidige redactie bestaat uit Catherine van Beuningen, Helge Bonset (hoofdredacteur), Amos van Gelderen, Marrit van de Guchte, Sonja Heebing en Ton Koet. Daphne van Weijen heeft halverwege het jaar afscheid genomen.

In 2023 zijn in *Levende Talen Tijdschrift* de volgende typen bijdragen opgenomen:

- Onderzoek/Vakontwikkeling (artikelen waarin gerapporteerd wordt over didactische en onderwijskundige ontwikkelingen en/of onderzoek)
- Verschenen proefschrift (bespreking van in Nederland uitgevoerd promotieonderzoek)
- Gesignaleerd (signalementen van didactische en onderwijskundige publicaties)

Tien bijdragen vielen in de rubriek Onderzoek/Vakontwikkeling. Hiervan hadden er vijf betrekking op het voortgezet onderwijs, drie op het hoger onderwijs en een op het basisonderwijs. Vier bijdragen hadden betrekking op het onderwijs in het Nederlands of in schoolvakken waar Nederlands de voertaal is, en zes hadden betrekking op het onderwijs in de moderne vreemde talen.

In de rubriek *Verschenen proefschrift* zijn de dissertaties besproken van:

- Esther Schat, *Integrating intercultural literary competence: An intervention study in foreign language education* (2022)
- Liselore van Ockenburg, *Synthesis writing: Teaching high school students how to read, plan, draft, and revise* (2022)
- Martijn Koek, *Think twice: Literature lessons that matter* (2022)
- Wim Gombert, *From 'learning to use' towards 'using to learn'? Long-term effects of structure-based versus usage-based programs for French* (2022)
- Patrick Rooijackers, *Oog voor diep begrip. Onderzoek naar het tekstbegrip van vwo-leerlingen* (2023)
- Robert Chamalaun, *The underestimated role of grammar in processing homophonous verb forms: the case of Dutch* (2023)

In de rubriek *Gesignaleerd* zijn besproken:

- J. de Jong & J. van Kruiningen, *Geef ze het nakijken. Over activerende feedback en schrijfbegeleiding* (2022)
- M. Koster en M. Korpershoek, *Maak er geen punt van! Feedback geven op schrijfproducten* (2021)

Vanaf 2014 is de archiefsite www.lt-tijdschriften.nl verder uitgebouwd en bijgehouden. Dit betekent dat inmiddels alle artikelen van LTT vanaf 2000 tot en met 2023 via de site te raadplegen zijn.

De vormgeving van het tijdschrift was in handen van Monique van Hootegem.

Namens de redactie van *Levende Talen Tijdschrift*, Helge Bonset, hoofdredacteur

Levende Talen Magazine

In 2023 heeft *Levende Talen Magazine* zijn 110^e jaargang beleefd. Elk nummer bevat vier hoofdartikelen over uiteenlopende onderwerpen. In de artikelen staan talenonderwijs en de praktijk van het lesgeven centraal. De redactie streeft naar een goede balans tussen artikelen over moedertaal didactiek en vreemdetalendidactiek. Behalve hoofdartikelen bevat LTM een aantal vaste rubrieken: 'Gesignaleerd', 'Nieuws', 'Binnenkort', 'Etalage', 'Web en App', 'Onderzoek en praktijk', 'Poëzie', 'Films en Series', 'Column', 'Jeugd- en jongerenliteratuur', 'Praktijk', 'Lesidee', 'Levende Talen', 'Opinie', 'Kroniek', 'Recensies' en 'Uit het hb'.

In januari 2023 bracht LTM een special uit getiteld 'Nieuwe perspectieven voor het poëzieonderwijs'. Deze special kwam tot stand dankzij financiële steun uit de OCW-Neerlandistiek-gelden van de Radboud Universiteit Nijmegen. De special is verspreid onder de leden van *Levende Talen Nederlands* en is tevens beschikbaar op www.lt-tijdschriften.nl. Het themanummer van LTM, dat uitkwam in april 2023, ging over effecten van toetsing in het talenonderwijs. De themaredactie werd verzorgd door Erik Kwakernaak.

LTM had ook dit jaar weer een aantal vaste medewerkers. Rob van Veen verzorgde de rubriek 'Jeugd- en jongerenliteratuur' voor Nederlands; Gerard Koster schreef een aantal bijdragen voor deze rubriek voor de taal Engels. Verder verzorgde Gerard Koster een rubriek over recente films en series die in de les gebruikt kunnen worden of die specifiek voor talen docenten interessant kunnen zijn. Jan de Jong recenseerde in elk nummer een gedichtenbundel. Jacob Moerman schreef de rubriek 'Etalage', een vast onder-

deel waarin hij telkens een aantal nieuwe literaire werken de revue liet passeren. Peter-Arno Coppen was dit jaar weer de columnist van LTM. Kees van Eunen, Roland Bruijn en Henk la Roi, ten slotte, schrijven voor elk nummer een ICT-bijdrage voor de rubriek 'Praktijk'.

De redactie bestond in 2023 uit: Karin Epping (Engels), Reitze Jonkman (Fries), Erik Kwakernaak (Duits), Wouter Toonen (Arabisch), Carla Sánchez Kist (Spaans), Geramé Wouters (Russisch), Clary Ravesloot (Nederlands), Catharina Geelen (Turks/NT2), Elisa Candido (Italiaans), Marjolijn Voogel (Frans) en Johan Graus (hoofdredactie). Momenteel is de redactie nog op zoek naar redacteurs voor Nederlandse Gebarentaal, Chinees, Pools, Papiaments en Limburgs/Nedersaksisch.

De redactie kwam achtmaal bijeen en kreeg circa 65 artikelen ter beoordeling voorgelegd. De inhoud en stijl van de artikelen was zoals altijd van uiteenlopende kwaliteit. Over het algemeen was er een groot aanbod van artikelen.

In 2023 is ook de archiefsite www.lt-tijdschriften.nl verder uitgebouwd en bijgehouden. Inmiddels zijn alle hoofdartikelen van LTM vanaf 2000 tot en met 2023 via de site te raadplegen. De archiefsite trekt maandelijks gemiddeld zo'n 11.000 unieke bezoekers.

De vormgeving van het magazine was in handen van Monique van Hootegem. Tom van Limpt en Jurjen Poeles zijn de vaste fotografen. De illustraties bij de columns van Peter-Arno Coppen worden verzorgd door Inge Voets.

In 2023 is de samenwerking met OnderwijsMedia, de advertentieacquisiteur, verder bestendigd. OnderwijsMedia heeft behalve de advertentieverkoop voor LTM ook de uitvermarkt op het Congres *Levende Talen* verzorgd. Op deze

manier was het ook mogelijk voor standhouders om tegen een aantrekkelijk tarief zowel aanwezig te zijn op het congres als een advertentie te kopen in LTM. De totale (netto) advertentieopbrengst voor LTM is hiermee gekomen op bijna 41.232 euro – een aanzienlijke groei ten opzichte van 2023. Verder had LTM (samen met *Levende Talen Tijdschrift*) nog inkomsten van abonnementen en reproducties van in totaal 45.3792 euro.

De totale kostprijs van LTM en LTT (na aftrek van baten: advertenties, abonnementen, reproducties) was in 2023 € 86.611 (ten opzichte van € 91.863 in 2022); de totale productiekosten van de tijdschriften is weliswaar door de extreme inflatie in 2023 gestegen, maar dit wordt ruimschoots

gedekt door de toegenomen baten. Dat betekent dat de kostprijs van LTM per lid/abonnee circa € 2,06 (2023: € 2,17) en van LTT circa € 1,38 (2023: € 1,45) per nummer was. De totale kosten voor LTM (8 nummers) en LTT (4 nummers) waren € 22,01 per lid/abonnee, hetgeen betekent dat van de contributie van elk lid slechts 25 procent werd besteed aan de productie en levering van de tijdschriften. Zie tabel 1 voor een overzicht van de totale jaarrekening 2023.

Namens de redactie van *Levende Talen Magazine*,
Johan Graus, hoofdredacteur

Kosten productie, redactie en verzending LTM (incl. btw)	€ 144.745	
Kosten productie en redactie LTT (incl. btw)	€ 28.201	
Kosten productie, redactie en verzending LTM en LTT		€ 172.946
Advertentieopbrengst netto	€ 41.232	
Abonnementen en reproducties	€ 45.379	
Baten LTM en LTT		€ 86.611
Totale kostprijs LTM en LTT		€ 86.335
Gemiddelde kostprijs per lid/abonnee		€ 22,01
Kostprijs t.o.v. lidmaatschap		25%
Kostprijs LTM per nummer		€ 2,06
Kostprijs LTT per nummer		€ 1,38

Tabel 1. Jaarrekening LTM en LTT 2023

LEVENDE Talen